

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenként kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Mit hoz a jövő?

Írta: Szász József, orsz. képviselő.

Komoly férfiak lelke mélyén ott ül a sötét aggodalom: milyen jövő virrad ránk legközelebb, sikerül-e békességesen megoldani a felmerült balkáni kérdéseket, sikerül-e nemzetünk hajóját a mai veszedelmes örvényekből biztos révbe juttatni, hogy megőrizve és megszilárdítva nemzeti egységét, jövődjét évszázadokra, tán egy újabb ezer esztendőre biztosíthassuk.

A Balkán évtizedeken keresztül Európa viharfészke volt. Különböző nemzetek különböző kormányai és diplomáciája évtizedeken át hol erre, hol arra forgatta. Földjén hol az orosz rubel, hol a francia arany gurult. A félszigeten levő keresztények, mohamedánok egymást mészárosolták, kifosztották, rabló csapatokat szerveztek, valóságos irtó hadjáratot folytattak egymás ellen; velük szemben tehetetlennek bizonyult az európai diplomácia, mely mindent megkísérelt, de tartós békét, tartós nyugalmat biztosítani nem volt képes. Törökország, a beteg ember, szintén nem rendelkezett megfelelő erővel, vonaglott nagy betegségében s úgy látszott, hogy már-már elköltözik az európai élő nemzetek sorából.

Néhány héttel ezelőtt aztán szenzációs fordulatra ébredt Európa. A nagy beteg magához tért, felállott s úgy látszik, ha Isten is úgy akarja, még hosszú lesz élete Európában. Kivirta alkotmányos szabadságát, népe derék, előretörő, államférfiai valószínűleg tudatában vannak történelmi felelősségüknek s így biztos thatják a török nemzet tovább való fennmaradását. Bulgária, amely eddigi viselkedésével és magatartásával Európa-szerte szimpátiát keltett maga iránt és bebizonyította, hogy helye van a civilizált államok sorai között, független királysággá alakult át. Boszniát és Hercegovinát Magyarország királya a berlini egyezményben biztosított és a koronázási hitlevélben foglalt jogánál fogva, Magyarország területéhez visszacsatolta.

Nagy, messze jövőre kiható alakulások ezek. Hivatván eloltani a Balkán félszigeten évtizedeken át fellobogó tüzeket. Eloltják-e valóban, vagy még jobban lángra lobbantják: ez az,

ami aggodalommal tölti el azoknak lelkét, akik a nép sorsát vállaikon hordják.

Alapos reményünk van rá, hogy kikerüljük a háboru borzalmait, amitől az Isten is óvjon meg, de el kell készülnünk minden eshetőségre, hogy esetleges inzultusokat, melyek bennünket innen, vagy amonnan érhetnek, a legszigorúbban megtorolhassunk.

A diplomácia utjai tekervényesek, cselszövényeinek számai ismeretlenek. Sok érdek ütközik össze, sok vágyakozás semmisül meg, sok ábránd száll el a füstbe. Ki tudja mind a titkos szándékokat, ki tudja a lelkek rejtett mélységeit? Így ki tudja ma egész bizonyossággal megjósolni: békére-e, bajra-e virradunk meg holnap? Nagy bajokat a legtöbbször kis okok idézhetnek elő. A hegyormon a madár szárnya libbenésével érinti az olvadó havat. A hó megmozdul, megindul, mindig nagyobb és nagyobb tömegeket ragad magával, lavínává nő, mely fákát tör, köveket zuz, embereket öl.

A jövő tehát bizonytalan. Jól kell figyelniünk, ébren kell lenniünk, hogy idejében meglássuk a fenyegető veszedelmet és el kell készülnünk, hogy meglepetések bennünket egy oldalról se érinthessenek.

Alighanem ez a gondolat vezette az osztrák delegáció több tagját, felszólalásában, mikor azt hangsúlyozta, hogy Magyarországgal végre rendezni kell az eddigi rendezetlen és sok viaszlyra okot adott katonai kérdéseket. Alighanem az osztrák urak is azt gondolják, hogy tehermünk békét egymás között, fogjunk össze, mert csak így tudjuk erőnket teljes mértékben kifejleszteni és csak így tudjuk akaratunkat a külfölddel szemben is hatékonyan kifejezésre juttatni.

Igy hát alighanem a katonai kérdések rendezése előtt állunk.

A függetlenségi és 48-as párt álláspontja a katonai kérdésekben ismeretes. Ez a párt tudatában van a hadsereg fontosságának, ismeri a hadsereg harc-képessége fejlesztésének akadályait, nem is zárkózik el a fejlődés akadályainak elhárítása előtt akkor, ha a hadseregben az 1867: II. t.-c.-ben biztosított jogai teljesíttetnek. Ha e rendkívül fontos és hosszú éveken át

annyi áldatlan herce-hurcát előidézett okok megszüntetésére az osztrák urak velünk együtt közreműködni akarnak, mi sem zárkozunk el egy békés jövő reményében az elől, hogy a katonai kérdések végre-valahára rendeztessenek és megoldassanak.

Ezek a katonai kérdések voltak az ütköző pont oly sokszor király és nemzet között. Ezek miatt a kérdések miatt lobogtak fel a legközelebbi multakban a nemzeti elkeseredés lángjai. Ezek a kérdések okoztak annyi keserűséget, annyi gyűlölködést magyar király és a magyar nemzet közt. Ha most ezeknek komoly megoldására gondolnak a legmagasabb körök, úgy a Monarchiára és dinasztíára egyaránt hasznos és üdvös munkát cselekszenek. A magyar loyális és hű volt mindig a dinasztíához és királyhoz. Hű volt akkor is, amikor Ausztria többi népei hódoltak I. Napoleonnak és hű most is, amikor a bécsi Burgfalai alatt oly gyakran felharsan a nagy németek nemzeti dala, a Wacht am Reihn.

Nincs okunk rá, hogy vérmes reményeket tápláljunk, de a körülmények sajátos alakulásai és viszonyai nyomása következtében talán mégis megszívlelik a felsőbb körök Bismarcknak, a nagy kancellárnak 1831-ben adott ama tanácsát, hogy a Monarchia sulypontja itt Budapesten van és hogy a dinasztíának a magyar nemzettel teljes egyetértésben kell élnie és együtt munkálkodnia.

Kormányunk a nemzet üttörén tartja kezét. Érti érverését, hallja szíve dobbanását. Bizvást remélhetjük, hogy úgy ez, mint a többi most megoldásra kerülő és a nemzet életére messze századokra kiható fontos kérdések megoldásánál oly bölcseséget fog tanusítani, hogy ezekből nemzetre és királyra egyaránt tartós béke, ebből a nyugodt és biztos fejlődés erős fája fog kinőni, amely aztán vihar esetén a népnek nemcsak oltalmat tud nyújtani, de a fürgeteggel szemben dacolni is tud.

Udvarhelyvármegye közgyűlése.

Udvarhelyvármegye rendes közgyűlését hétfőn a hó 26-án délelőtt 9 órakor a vármegyeház dísztermében tartotta Ugron Ákos főispán elnöke, de a megyebizottsági tagok

nagyon gyér és lanyha érdeklődése mellett; ez a körülmény, ez a nemtörődomség jellemzi leginkább közállapotainkat, melyeknek egyik feltűnő és eléggé nem kárhoztatható tünete az, hogyha a tárgysorozaton valamelyes izgató, szenzációs szám nem szerepel, amely nagyobb emóciókra nyújtana kilátást, akkor a gyűlés és a közügyek iránt csak a minimumra redukált érdeklődés nyilvánul meg; a széksorok, de még az erkélyek is tátognak az ürességtől és egy félóra múlva, mikorra a fontosabbnak vélt ügyek letárgyaltak, a hivatalos egyéneken kívül alig marad 10—15 ember a teremben, mint az a jelen esetben is történt; pedig a ki hivatását és a népnek beléhelyezett bizalmát, mint bizottsági tag becsületes lelkiismeretességgel teljesíteni akarja, annak nem szabad és nem lehet disztíngválni a tárgysorozatban levő ügyek között, hanem mindegyiket egyenlő érdeklődéssel végig hallgatni és véleményét mindegyikkel szemben egyenlő lelkiismeretességgel nyilvánítani. A kinek pedig teher a közbizalom által nyújtott megtisztelő állás, az ne kapaszkodjék bele, ne ragaszkodjék hozzá, hanem adja át helyét azoknak, akik azt több buzgósággal és lelkesedéssel, de főleg több türelemmel teljesítenék.

Alkalomadtán még visszatérünk erre a nagyfokú indolenciára, mikor annak tárgyalása aktuálisabb lesz, addig is most ridegen beszámolunk a kevés tudósítani valóval.

Pont 9 órakor nyitotta meg Dr. Sebessi János alispán a gyűlést és Daniel Lajos vezetése alatt, ősi szokás szerint küldöttség menesztését proponálta a főispán meghívására, melynek tagjaiul Máthé Pál, Sándor Mózes, Bakk Albert, Joddy Tamás és Molnár Károly választottak meg.

Ugron Ákos főispán, a kit midőn a küldöttség élén a teremben megjelent, zajosn eljeneztek, elfoglalván elnöki széket, szívélyesen üdvözli a megjelenteket és a közgyűlést megnyitva, indítványozza, hogy a tárgysorozat első 5 pontja, majd a pót-targysorozat első 10 pontja tárgyalassék, mit a közgyűlés egyhangulag el is fogadott.

A tárgysorozat rendjén „A vármegyei háztartási pénzalap 1909. évi költségvetését fogadták el egyhangulag az állandó választmány javaslata szerint.

Következett a vármegyei tisztviselői nyugdíj pénzalap 1909. évi költségvetése, melyre a bevételben nem találtatván elég fedezet, az állandó választmány azt javasolja, hogy a hiány fedezésére kéressék fel a magas belügyi kormány és amennyiben

ez a kérelmet megtagadná, úgy a törvény határain belül fedezetül szavaztassék meg előre 5 százalék pótdó adó kivetése; miután azonban ehhez a törvény értelmében névszerinti szavazás szükségeltetik, elnök ezt elrendeli és a szavazók nevének felolvasásával Dr. Kovácsi Lászlót, a szavazatok jegyzésével pedig Dr. Keith Ferencet és Szabó Nándort bizza meg. Kétszeri névszerinti felolvasás és szavazás után elnök felkéri Dr. Paál Árpád főjegyzőt számolnia meg, hogy a közgyűlés határozat képes-e; constatálván, hogy 70 bizottsági tag, tehát a törvényszerű határozatképesség meg van, elnök kihirdeti az eredményt, mely szerint beadatott összesen 63 szavazat, ebből 60 igen, 3 nemmel szavazott. A vármegyei megyeházépítési pénzalap 1909. évi költségvetése — elfogadtatott.

A belügyminiszter körrendelete a jegyzők 1909. évi fizetésének állami kiegészítése tárgyában, valamint a kereskedelmi miniszter leirata a szentdemeteri törvényhatósági közut Kisküküllő vármegye területére eső 137 km. hosszú szakaszának a törvényhatósági közutak közé leendő felvétele tárgyában, az állandó választmány javaslata szerint elfogadtatott. A póttárgysorozat első számaként következett az alispáni jelentés, melyet Dr. Sebessy János olvasott fel és melynek kitűnő, a vármegye összes ügyeit felölelő megbeszéréseért az alispánt zajosan megeléjeneztek. A jelentést, melyet egyhangulag tudomásul vettek, érdekességénél fogva egész terjedelmében lapunk más helyén közöljük.

Az október 9-én tartott számonkérőszék jegyzőkönyvét, valamint a vármegye állategészségügyi pénzalap 1907. évi zárszámadását tudomásul vették.

Nagy Gábor községi közig. tanfolyam hallgatónak segély iránti kérvényét nem teljesítették.

Az alispáni előterjesztést a II. oszt. kereseti adó mérséklése folytán a községi háztartásokban előállott zavarok eloszlása tárgyában elfogadták és a belügyminiszteriumhoz felterjesztetni határozták. Ugyancsak alispán előterjesztését kórházi tartálatékalap létesítése tárgyában elfogadták.

Előterjesztés tételét a Daniel Károly és Péter Károly elhalálása folytán megüresedett törvényhatósági bizottsági tagsági helyek betöltése iránt, melynek választási határnapjára november 14-ike tűzetett ki Dr. Demeter Lőrinc és Szász Dénes választási elnöksége alatt. Előterjesztett a megyei legtöbb adót fizetők névjegyzéke, a mi tudomásul vétetett.

Innentől aztán megcsappant az érdeklődés és a teremben a hivatalos egyének kivül alig maradt tizenöt-husz egyén és rohamosan végeztek a hátralevő tárgyakkal, melyekből felemlítésre méltónak találjuk: hogy Sebessy Dénes börtönfelügyelő kérését a megyei altisztek sorába való felvétele tárgyában teljesítették; Duka István utkaparó özvegyének kérésére 60 korona segélyt megszavaztak; Bonczai István abrudbányai lakos gyógyszerész kérését egy harmadik gyógyszerész felállítására tárgyában elutasították; a székelykereszturi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnak, telekkönyvi

kiigazítása tárgyában Székelyszállás községben felvett jegyzőkönyvet elfogadták; Dr. Kovácsi László tb. szolgabírónak kihágási bíráskodással való megbízása iránt tett előterjesztést elfogadták; Varságtisztítás község nevének megállapítása tárgyában az országos községi törzskönyv-bizottsága átirata értelmében Székelyvárságra való elnevezését tudomásul vették; Zetelaka községnek az országos vásárok határnapjának megváltoztatása tárgyában hozott határozatát a belügyminiszteriumhoz felterjesztetni elrendelték.

Homoródszentmárton községnek a korcsmai zárórakról alkotott szabályrendelet, annak idején a megye által alkotandó szabályrendelet kidolgozásánál figyelembe veszik; a községek számadásai tudomásul vétettek, ugyancsak a vármegyétől érkezett átiratok is tulnyomó részben.

Szentkirályi Andor tb. szolgabíró felhatalmazása a kihágási ügyekben való bíráskodásra elfogadtatott, mire elnök felhívására úgy Szentkirályi Andor, mint Dr. Kovácsi László tb. szolgabírák az esküt letesznek.

Székelyudvarhely város települési szabályrendelete és Riemer Gusztáv kérése a „Hargitaligeti gyógyforrás” területének elnevezése tárgyában elfogadtattak.

Az ügyek letárgyalása végeztével elnök a közgyűlési tagok éljenzése mellett kevéssel 11 óra után az ülést berekeszti.

Alispáni jelentés

az 1908. évi október havi közgyűléshez.

Méltóságos Főispán ur!

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Az 1886. évi XXI. t.-c. 68. §-ának s. pontja értelmében jelentésemet a következőkben teszem meg.

Törvényhatósági közgyűlés ez évben kettő volt, a rendes tavaszi és egy rendkívüli, melynek egybehívását a felszaporodott ügyek elintézése tette szükségessé.

Közbiztonsági tekintetben a lefolyt időszak alatt semmi jelentősebb esemény nem fordult elő. Karbatalom igénybevételének szükségessége a rendes szolgálatról eltekintve, nagyobb mérvben nem fordult elő, Homoródalmás község kivételével, a hova a tagosítási munkálatok biztosítása érdekében a felízgatott kedélyek által okozható minden esetleges zavar elkerülése céljából a csendőrség megfelelő létszámban való kirendeléséről gondoskodtam.

A vármegyei tisztikar személyzetében az április havi közgyűlés óta az a változás történt, hogy a vármegye főispánja Szentkirályi Andor, Máthé Tibor és Tompa László díjtalan közigazgatási gyakornokokat díjaz közigazgatási gyakornokokká nevezte ki.

Az 1908. évi fősorozás és az utóállítások minden említésre méltó esemény nélkül, akadály nélkül és zavartalanul folyt le. Az eredmény teljesen megfelelő volt.

Nagyobb méretű elemi csapás vármegyénket a homoródszentmártoni községeket az aratás után ért jégeső kivételével nem érték.

A kivándorlás az Amerikából érkező és munkaalkalmat jelentő magánértékesítések miatt újból nagyobb mérvben föllépett. Az uttlevelek kiállítása körül a vonatkozó rendszabályok szigorúan megtartatnak.

Az elmúlt időszak első fele közegészségügyi tekintetben általánosságban olyan kedvezőtlen volt, hogy

rendkívüli és fokozottabb mérvű óvintézkedési rendszabályok életbe léptetésének szüksége forgott fent. Nevezetesen a vármegyeszerte járványosan fellépett küteges hevenyfertőző bántalmak miatt úgy a községi elemi, mint a székelyudvarhelyi alsófokú iskolákban, valamint a polgári leányiskolában az évről évre megújuló vizsgák megtartását a rendszerint meghatározott időn belől kellett elrendelni. Ez intézkedésnek jótékony eredménye szembetűnő volt, amennyiben e fél év második negyede — július, augusztus és szeptember hava közegészségügyi tekintetben igen kedvezőnek volt mondható. Előfordult ugyan még több községben a vörheny, kanyaró és hasi hagymáz, de már járványos jellegét elvesztve — csak szóróvályos alakban.

Említésre méltó momentum közegészségügyi szempontból Belügyminiszter urnak f. évi 13234. számú rendelete alapján kiadott, a köztisztviselési viszonyok javítását célzó intézkedések szigorú elrendelése. E rendelet a cholera elleni védekezésre vonatkozik s van szerencsém jelenteni, hogy e tekintetben minden lehető megtétetett.

Az állategészségügyi állapot a nagyobb hasznos házi állatok, illetve a lovak, szarvasmarhák és a bivaljak között általában véve kedvező volt; a forgalmi és vásári korlátozás, tilalom az ezek között előfordult ragadós betegségek szóróvályos esetei miatt egy községben se lett általánosságban elrendelve.

A kisebb házi állatok közül a sertések között a sertésvész és sertésorbán fordult elő nagyobb mérvben, de ezek közül is a sertésvész sokkal kevesebb községben, mint a megelőző évek folyamán; a sertésorbán ellenben ez év folyamán több községben és nagyobb mérvben észleltetett, mint az előző években.

Ezen betegség elfojtása érdekében több község összes sertésállománya a megfelelő anyaggal beoltott, a mi után a betegség gyorsan megszünt, a községi zárlatok kevés ideig állottak fent.

A veszettség az ebek között hasonlólag több esetben előfordult, mint az előző évben s majdnem mindig kóbor ebeknél lett megállapítva.

Közüti ügyekben a következőket jelentem.

Állami közutakon az 1908. évre engedélyezett összes munkák foganatba vétettek, kivéve a korlátok kiegészítésére engedélyezett munkákat, de ezek is biztosítva vannak.

A házi kezeléssel fedanyag szállítása a kitűzött határidőre befejeztetett. A héjjasfalvi, végleges jellegű Nagyküküllő-híd vasfelszerkezete — gyártási akadályok miatt — csak a tél folyamán lesz elhelyezhető, a többi munkák még ez év folyamán befejeztetnek.

A gyümölcsfaültetés az állami közutak mentén eléggé sikeres, ambar a lakosság rosszindulatától azok egy részét megóvni nem sikerült.

A törvényhatósági közutakat április hó óta beutaztam.

A marosvásárhely—gyergyószentmiklósi állami közut 54—56 km. szakaszán foganatosított ut áthelyezési munkálatok felülvizsgálata megtörtént és a helyszíni szemle kedvező eredménnyel tartatott meg.

Az 1904. évi XIV. t.-c. alapján folyamatba tett beruházási építkezések a felsőboldogfalva—felsőrákosi tvh. közuton a befejezéshez közel állanak, ezen utrész a forgalomnak legközelebb át fog adni; a sárdzsákod—szentdemeteri tvh. közut munkálatai ez évben teljesen befejezhetők nem lesznek, mivel egyfelől a tetemes és nehéz földmunkához a szükséges földmunkaerő itthon kapható nem volt, az idegenből hozott munkásokkal is már oly időben volt csak befejezhető, hogy az utpálya jósága érdekében az alapkövezést — a földmunka megülepése után — csak tavasszal lehet elkészíttetni,

másrészt pedig a tetemes mennyiségű vasszó igen nagy távolságból — Alsórákosról — szállított kő beszerzése és szállítása hátráltatta a munka befejezését.

A két munkára engedélyezett 135000 koronán felül mintegy 70000 korona póthitelre lesz szükség, mely összeg részben már engedélyeztetett, részben az engedélyezés folyamatban van. A szükséges fedanyag szállítása — házikézelésben — biztosított és folyamatban van.

Az 1908. évre költségvetésileg engedélyezett összes építkezések biztosítottak és azok tetemes része már be is fejeztetett.

Újból épül 26 darab beton átteresztő 0.60 m.-1.00 m. nyílással, 5 darab hid vasgerendás fa felszerkezettel 4.0-11.0 m. nyílással és új vasgerendák, fa felszerkezettel ellátatnak két hid.

Az utászok magasabb fizetése folyó évvel életbe lépett.

Törvényhatósági közutainkon a lejtési viszonyok miatt igen sok kívánni való van hátra. A kilátásba helyezett államsegély takarékos és gondos felhasználása mellett a 10 évi ciklus lejártával a jelenlegi th. közutaink jókarban lesznek.

Vicinális közutaink jelentékenyebb részét is beutaztam az elmúlt időszakban. Ezek állapota kedvezőnek nem nevezhető. Meredek kapaszkodók, tulnyomóan ideiglenes jellegű műtárgyak, sőt igen sok helyen azok hiánya akadályozzák a forgalom lebonyolítását, a kérések és korlátok hiányáról nem is beszélve. Minthogy meggyőződésem szerint közgazdasági szempontból a legfontosabb tényező vármegyénk szerencsétlen geographiai és topographiai fekvése miatt a közutak állapota, szándékom a főszolgabírák, az államépítészeti hivatal és a községi tisztviselők közreműködésével a vicinális utak rendbehozatala s ezen célra a rendelkezésre álló segélyezés mellett a községi közmunkának teljes kihasználása. Kötelességemnek tartom alkalomadtán minden törvényes eszköz fölhasználását arra, hogy törvényhatósági közutaink közül minél több állami kezelésbe átvétessék, hogy azok helyére vicinális utakat vehessenek a törvényhatóság közutjai sorába fel. Örömmel jelenthetem, hogy a fenyédzetelaka—gyergyótekerőpataki tvh. közutnak az állami közutak sorába való felvétele (ha bár nem is az 1909. évre, mint a nyári rendkívüli közgyűlésen a törvényhatóság kérte), az 1910. évre biztosítottan vehető.

Az árvaszék működéséről az alábbiakat jelentem.

I. Belügyi kezelés.

A múlt év január 1-én elintézetlen maradt 280 drb, június végével érkezett 8894 drb. Elintézetlenül a második fél évre ájtott 171 drb, melyek mindeike a beérkezéstől számított 8 nap alatt már elintéztetett.

Egy előadóra egy fél év alatt 2787 darab esik.

Az évi számadásköteles gyámok közül 407 egyén adta be a kiskorúak és gondnokoltak 1907. évi jövedelméről szóló számadást, melyek mindeike a számvetőség által megvizsgálva, gyámhatóságilag megállapított.

A még hátralevő számadás bevétele iránt a kellő intézkedés megtéve és azok a második fél évben elbíráltatnak.

A megállapított évi jövedelem az összesített pénztárba van elhelyezve, illetve a szabályrendelet értelmében kellő biztosíték mellett kamatozólag kikölesönözve.

A kiskorúak létszáma egy fél év alatt 621 egyénnel szaporodott, míg különböző címeken 501 egyén szabadult fel a gyámhatósági felügyelet alól, vagyis a január 1-én fennállott 12273 kiskorúak száma 12393-ra szaporodott.

A gondnokoltak száma 158-ról 164-re emelkedett, az ügygondnokoltak száma 780-ról 759-re szállott le.

A gyámhatósági felügyelet alól felszabadult kiskorúak és gondnokoltak vagyona átadása iránt, ugyszintén esetleg a gyámpénztárban levő pénz kiutalása iránt a kellő intézkedés meg lett téve.

II. Külszolgálat.

A belszolgálat a legnagyobb szorgalom és pontosság a belső ügykezelésben csaknem kárba vesztett munkásság, ha azok végrehajtási, fogamatossitása ellen nem őriztetik és ép ezért nemcsak az árvaszéki ügyvitel 4. §-a értelmében gyakorolt elnöki vizsgálat, de az egyes ügyekben az előadó kiszállási, helyszíni vizsgálata is feltétlen szükséges.

Ezen kiszállási, helyszíni eljárás 1907. évtől kezdve a telekkönyv helyesbítések, átruházások folytán szaporodott.

Elnöki vizsgálat tartatott Jánosfalván, Darócson, Felsőrákoson, Vargyason, Száldoboson, Erdőfűlén, Barócson, Olaszteleken, Bibacsfalván, Kisbaczonon, Magyarhermányon, Dályán, Bétán, Dobón, Vágáson, hol két község kivételével rendetlenség tapasztaltatott.

Előadók részben ingatlaneladás, részben gondnokság fogamatossítás végett nyolc esetben voltak a helyszínen. Ezen kiszállással mindig az érdekeltek java, anyagi előnye lett előmozdítva.

Volt eset, hogy a kiskorúaknak már előleges engedély nélkül történt eladás alkalmával elért vételár 15—20 százalékkal magasabb ár folyt be.

Telekkönyvhelyesbítés, illetve átalakítás lett fogamatossitva Méréfalva, Magyarós, Kisgálambfalva községeknél, mely alkalommal az árvaszéki tanácsülés a helyszínen megvizsgálta a kiskorúak nevében a birtok telekkönyve megváltoztatása tárgyában felvett jegyzőkönyveket.

Örömmel jelentem, hogy a vármegye egyes községeiben államsegély mellett folyó vízmosásos megkötési munkálatoknál a községek is anyaggal és munkával való hozzájárulás terén megfelelő áldozatkészséget tanúsítottak s remélhető az államsegély további elnyerése is, a mi iránt kellő időben előterjesztést fogok tenni.

Jelentem, hogy a vármegye háza épületén okvetlenül szükséges javítási munkálatok legnagyobb részét fogamatossítottam.

Méltóságos Főispán Ur! Tekintetes Törvényhatósági Közgyűlés!

Nagy vonásokban tettem meg jelentésem a lefolyt félév munkásságáról.

A tisztviselői karra hármló feladatokat folytán szaporodnak. Tisztviselőtársaimmal együtt iparkodtunk kötelességeinket teljesíteni; iparkodni fogunk a jövőben is fokozottabb munkásságot kifejteni.

Tisztelettel kérem jelentésem tudomásul vételét.

Szekelyudvarhely, 1908. évi október hó 26-án.

Dr. Sebessi János,
alispán.

LEGUJABB.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, október 28.

Kifürkészhetetlenek az angol külpolitika titkos mesterkedéseinek céljai. Annyi bizonyos, amikor már majdnem minden tekintetben békés egyezség jött létre Ausztria-Magyarország és Törökország közt a bekebelezés dolgában és a török-bolgár egyezség is majdnem nyélbe volt ütve, a londoni kabinet meghiusította mind a kettőt és rávette a portát pénzzel, hogy szakítsa meg a köz-

vetlen tárgyalásokat és ne állja útját a nemzetközi konferenciának. Anyagi és erkölcsi támogatással kecsegtette sir Robert Lower konstantinápolyi angol nagykövet a török kormányt, megígérte a nagyvezirnek, hogy egy előre öt millió font sterling függő kölcsönt, később még tizenöt millió fontot kap Törökország, ha csatlakozik az európai konferencia tervéhez.

Ez hatott. A porta nagy pénzügyi bajokkal küzd; sem a katonatiszteteket, sem a hivatalnokokat nem képes fizetni, kapóra jött tehát az ajánlat. Kiamil pasa máris tudatta illetékes helyen, hogy az alkotmányos török kormány nem hunyhat szemet egy szerződéshez, tehát sürgetni kell az európai konferenciát.

Igy áll most a helyzet a keleti kérdésben. A nagy diplomáciai vereség után Angolország megint felürekerekedett és Konstantinápolyban veszedelmes lett a versengés a német birodalommal a körül, hogy ki hát az ur Keleten?

György trónörökös külön bizottsággal Pétervárra utazott. A pályaudvaron Szergejev orosz követ a követtség személyzetének élén jelent meg.

Vukotics Vojvoda, a novibazári szandsákon át Cetinyébe utazott.

Sztojanovics Ljuba ifju-radikális pártvezér Párisba utazott.

A középiskolai tanulók hétfőn gyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a londoni, párisi és pétervári középiskolai tanulókat Ausztria-Magyarország elleni tüntetésre fogják felszólítani.

Angolország, Franciaország és Oroszország a portának memorandumot küldtek, amelyben a következő pontok felől kéri ki a konstantinápolyi kormány véleményét: Milyen pénzügyi kárpótlást kér Törökország Bulgária függetlenségeért? Milyen kárpótlást kíván Bosznia-Hercegovina annexiója fejében, mint vélekedik az idegen postahivatalok megszüntetéséről, a kapitulációk revíziójáról. Kréta uniójáról Görögországgal, a berlini szerződés 23. és 61. cikkeinek módosításáról, Szerbia kártalanításáról, Montenegró kárpótlásáról, a berlini szerződés 29. cikkének megváltoztatásáról és az osztrák ellenőrzés megszüntetéséről.

Hir szerint a porta nem akarja a konferencia elé vinni Kréta, Szerbia és Montenegró ügyét, mert azt tartja, hogy Szerbia és Montenegró követelése Ausztria-Magyarországra tartoznak, a krétai kérdés pedig a garantáló hatalmak dolga, ami pedig a berlini szerződés 23. és 61. cikkei illeti, azok a szerződés hosszú tartama alatt elvesztették értéküket. A többi kérdésre nézve a porta elfogadja a konferenciát, de biztosítékot követel saját területi integritása, az idegen postahivatalok megszüntetése és a kapitulációk revíziója tárgyában.

Anglia még mindig zavarja a vizet a Balkánon. Nemcsak a szerbeket és bulgárokat biztatja, hanem Törökországnak pénzügyi segítségét is ajánlotta. Biztos forrás szerint megígérte a portának, hogy több mint 20 millió font olesó kölcsönt fog ki-eszközölni Törökország részére.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Hihetetlen hírek.

Mondják, hogy a vármegye közgyűlésén akkora tulzsufaltság volt, hogy néhányan a nagy hőségtől — elájultak;

mondják, hogy szinigazgatónk a szegény nép javára ingyen előadást akart rendezni, de tartott tőle, hogy az is csak üres ház előtt fog lejátszódni és elállott szándékától;

mondják, hogy a Bethlen-utcai lakosoknak szigorúan megtiltották, hogy moslékait és ürülekeit a Vár-utcaba vezethesse le;

mondják, hogy közönségünk a közelgő halottak napjára elhatározta, hogy csak hazai koszorukat, virágokat, gyertyákat és méceseket fog a sírokon elhelyezni és ezzel is a hazai ipart támogatni;

mondják, hogy vicinálisunk napoként futóversenyt rendez egy-egy gyalogutassal és mindég másodiknak érkezik be a pályaudvarra;

mondják, hogy utcánk tisztántartására részvénytársaság alakult egy félmillió tőkével;

mondják, hogy mozgósítás esetén eselédink bizonytalan ideig tartó udvari gyászt rendelnek el;

mondják, hogy társadalmi viszonyaink javítására jövő vasárnapra nagy szervező gyűlést hívnak össze.

E hírek valódiságáért nem vállal felelősséget — a szerkesztőség.

— **Lapunk t. olvasóit** székegy hazafias bizalommal kérjük, szíveskedjenek a „Szekely-Udvarhely” előfizetési díját, valamint az esetleges hátralékot a már megküldött postatakarékpénztári befizetési lap felhasználásával haladéktalanul utalványozni, hogy lapunkat továbbra is akadály nélkül küldhessük. Teljes tisztelettel: **A kiadóhivatal.**

— **Szekelykerszturi küldöttség a miniszternél.** Ugron Zoltán fiatal birtokos vezetése alatt, szombaton délelőtt Székelykeresztur község részéről, küldöttség tisztelt Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél a szekelykeresztur—oklándi vicinális vasút építése tárgyában; a miniszter kilátásba helyezte, hogy a kérelmet teljesíteni fogja. A küldöttség ezután még Szerényi József államtitkarnál is tisztelt, kinél hasonló kedvező ígéretet nyertek.

— **A „Hargita Székely Asztaltársaság”** Budapest lapunk felelős szerkesztőjét tiszteletbeli tagjává választotta és erről a következő diszokirattal értesítette: Nagyságos Deréki Antal, író és lapszerkesztő urnak Székelyudvarhely. A „Hargita Székely Asztaltársaság” Budapest 1908. évi május hó 16-án tartott rendes összejövetelén, Uraságodat a szekelység érdekében tanúsított buzgó és hasznos munkálkodásáért, közakarattal és hálára kötelezett szekely testvéri szeretettel tiszteletbeli tagjává választotta. Hazafiui üdvözléssel: Fülei Sz. Lajos, dr. Ajtai József, társelnökök.

— **Kegeletünkben is legyünk magyarok.** Közeleg az idő, midőn el-

halt szeretteink és nagyjaink emléke iránt táplált kegeletünknek a szentelt hantok kivilágításával és földszítésével adunk kifejezést. Sok millió koronára rug az az összeg, amit a nemzet évente a sírok kivilágítására és földszítésére költ és ami eddig legnagyobb részt az idegen zsebébe vándorolt. A Tulipán Szövetség magyar védőegyesület felhívást intéz most a közönséghez, arra kérve, hogy nyújtsa e keresetet a hazai munkásoknak. Mindszentek napján ne mardossa lelkünket az önvád, hogy szeretteink emléket idegen lim lommal sértettük meg. Vá-sároljunk Mindszentek napjára honi gyertyát, honi méceset, honi koszorut és honi élővirágot mindnyájan! Aki ez árak honi beszerzési forrásait nem ismeri, forduljon bizalommal a nevezett egyesülethez.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszterium vezetésével meglizott miniszterelnök Kibédi Zsigmond, szekelyudvarhelyi kataszteri irattart kezelő irodatisztet, ideiglenes minőségű pénzügyi fogalmazóvá és földadó nyilvántartási biztossá nevezte ki.

A földmívelésügyi miniszter Monea Pál, végzett erdészeti főiskolai hallgatót, a szekelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz ideiglenes minőségű m. kir. erdőgyakornokká nevezte ki.

— **Vendégszereplés.** Szilágyi Dezső agilis szinigazgató, kinek remek műsora dacára sem sikerült eddig a közönség közönyét megtörni. az évad végére nem mindennapi mű-elvezetést tartogat számunkra, — a mennyiben K. Hegyessy Mari urnót, a nemzeti színház első rangu drámai művésznőjét sikerült neki két estére terjedő vendégjátékra megnyerni. Az illustris művésznő pénteken és szombaton lép fel a „Sztuárt Mária” és „Veres talár” hirneves színművekben, és miután az igazgatóság a közönség iránti udvariasságból még a helyáratat sem emelte fel, hisszük, hogy ezért viszont a közönség elismerésül siet a kedvező alkalmat megragadva, a két estén némi kárpótlást nyújtani, az eddig szenvedett veszteségeikért.

— **A helybeli ref. kollégiumban** szombaton (okt. 31.) a reformáció évfordulója alkalmából ünnepélyt tartnak az intézet nagytetmében. A 11 órakor kezdődő ünnepélyre a szülőket, előjárósági tagokat és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja az igazgatóság.

— **A szekely háziipar.** A kereskedelmi kormány a szekely háziipar fejlesztését nagy gonddal üzi s az iparfejlesztési osztály szakavatott munkásságának nagy része van abban, hogy a szekely háziipar a szekelység nagy rétegének jövedelmező foglalkozásává lett. Nemcsak a szűkebb Erdély, de a nagy Magyarország, sőt az ország határain túl is nagy keresletnek örvendenek a szekely háziipar készítményei oly annyira, hogy a háziipar termékeinek értékesítésére alakult szövetkezetek elég szépen fejlődnek s mindjobban terjednek. Ha a magyar kereskedelem forgalomba hozza ezeket a készítményeket, nemcsak hazafias dolgot végez, de olcsóbban is szerezheti be ezeket a tárgyakat,

amelyeket eddig Németországból a hazai terméknél sokkal drágábban vásárol.

— **Balázás.** Szentterzsébeti Szakács Károly nyugdíjazott pénzügyi titkár e hó 24-én este 7 órakor, életének 53-ik évében rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogult bár egy kissé külön természetű, de nagyképzetségű, ideális lelkületű férfi volt, a ki élénken érdeklődött a közügyek iránt, egy időben a helyi sajtónak is szorgalmas munkása volt, de később — talán épen nagy idealismusa miatt meg hasonlósba jutott önmagával és a külvilággal és magányába visszavonulva, mindenkitől elkülönítve töltötte napjait. Szerdán este még vídám és jókedélyű volt, csütörtökön már ágyban maradt, tüdőgyulladás támadta meg és szombaton estére a különben még életerős ember kilehelte lelkét. Hült tetemeit hétfőn e hó 26-án délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra, gyászoló családjá, nagyszámu barátai, tisztelői és a közönség őszinte részvéte mellett. Áldás és béke lebegjen hantjai felett!

— **Unitárius egyházi főtanácsi ülés** volt Kolozsvárt vasárnap, hétfőn és kedden. Ez alkalommal a székelykereszturi gimnáziumhoz felügyelő gondnoknak Sándor János és Dr. Kozma Endre voltak jelölve. Mivel azonban Sándor János kijelentette, hogy ez állásra nem reflektál, Dr. Kozma Endre kir. közjegyző megválasztását mondotta ki az ülés. Egyházi levéltárnok Kelemen főgimnáziumi tanár és tanácsosok: Lőrinczi Dénes nyug. honvédtábornok, Török Sándor erdőmester, Székely Mózes bányafelügyelő, Dr. Nagy György orsz. képviselő lettek. A Dr. Bedő Albert pályadíját Ürmösi Károly lelkész nyerte el, mint a kinek egyházi beszéde a beérkezett pályaművek közül a legjobbnak találtatott.

— **Öngyilkosság.** Latkóczy Imre, a szomorú hirhedségre vergődött volt közigazgatási bírósági másodelnök, a stájerországi Lassnitzbőhén, Gráz közelében, szombaton éjjel a szanatoriumban, a hova gyógyítás miatt szállították, egy forgópisztollyal agyonlőtte magát; a hat lövetű revolverből golyót röpített jobb hátlántékába, mely nyomban kioltotta életét. Az orvosok véleménye szerint tettét pillanatnyi elmezavarban követte el.

A cselédtörvény életbeléptetése. A gazdasági cselédtörvény november 1-én lép életbe. Az új törvény értelmében minden egyes gazdasági cselédnek cselédkönyvet kell váltania. A cselédkönyvet a község állítja ki, ahol a kérelmező a legutóbb egy teljes évig lakott.

Ki a Yes-Oui-Si

című lapot megrendeli, játszva, minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. — Előfizetési ár negyedévre 1—1 kiadásra 3 K. — Megrendeléseket elfogad a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt és mutatványszámot küld a Yes-Oui-Si kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut. 97-ik szám.

Csenevész gyermekek

gyorsan egészségesekké válnak, ha a SCOTT-féle Emulsiót szedik. A javulás már az első adag használata után észlelhető.

A Scott-féle Emulsió

oly édes mint a tejszín és a beteg szívesen veszi be és megemészt még akkor is, ha a tejet visszautasítja. — Köztudomásu, hogy az orvosok az egész világon legmelegebben ajánlják a

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a — halászt — kérjük figyelembe venni.

Scott-féle Emulsiót.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban

Török szerencsése

Örök! Aki nem hiszi — próbálja meg: vásároljon m. kir. szab. osztálysorsjegyet az 1908. nov. 19. és 21-én kezdődő XXIII. sorsjátékhoz **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedésében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt, hol **Török-féle** osztálysorsjegyek már kaphatók s meg fog győződni, hogy egy huzási nap sem mulik el, amelyen Magyarország legnagyobb bankháza: **Török A. és Társa** rt.-nál a vevőknek nagyobb nyereség ne jutna, mert hát mindig igaz marad, hogy **Török szerencsése — örök!**

Kiadja: **Betegh Pál** villam-motoros könyv- és újságkiadó intézete.

BÉLYEGGZÖK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállíttatnak **Betegh Pál** könyvpapír kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Csemege-szőlő,

csakis elsőrendű nemas fajok, — postakosaránként 2-80 K, 100 kg. vételnél 40 K. Csemege alma és körte postakosaránként 2-40 K, 100 kg. 24 koronától feljebb. — Görög és sárga dinnye 100 kg. 10 K, turkesztán és ananász 32 K, postakosaránként 2-40 K. — Paradicsom, töltött zöld paprika és fejeskáposzta postakosár 2 K. Vasúti rendelést csakis előleges beiktatással szállít.

Szabó 176. gyümölcskivitelező tele Csongrád.

7764—1908. tkvi sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu m. kir. Igazságügyminiszter 1906. évi július hó 6-án 14114—1906. I. M. I. sz. alatti rendeletével elrendelte, hogy a székelykereszturi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Rugonfalva** község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c. 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. c. cikkben szabályozott eljárás s ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése fogantatossággal.

E célból a helyszíneljárás **Rugonfalva** községben 1908. évi december hó 10-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, kik a telekkönyv-könyvekben előforduló bejegyzésekre nézve indokolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az észrevételeiket igazoló okirataikat mutassák fel.

2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogi igényt tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átjegyzésre az 1886. évi 29. t. c. 15—18 és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, — vagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el, — és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezményétől is elesnek.

3. És azok, kiknek javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálog vagy megszűnt egyéb jog van telekkönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve, hogy a törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyeg mentesség kedvezményétől elesnek.

Székelykeresztur, 1908. évi október hó 22-én.

Péterfy,
kir. járásbíró.

BORI!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

forduljon minden érdeklődő, ki súlyt fektet I. fajtisza anyagra.

NAGYENYED-re
Alsófehér m.

Gyümölcsfák, disz- és kerti, tésnövények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTIVÁNYOK európai, amerikai sima és gyökerez vesszők. Árjegyzőket ingyen küld.

FISCHER és Társa
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

Sz. 998—1908.

Árverési hirdetmény.

Alulírott községi előjáróság közhírré teszi, hogy Kápolnásfalu község tulajdonát képező bolt és korcsmahelyiség, a hozzátartozó lakszobák, pince, csűr, istálló és színnel, valamint a hozzátartozó kerttel és kuttal együtt 1908. november 15. napján délután 2 órakor a község házában haszonberbe adatik 1908. december hó 1-től számítandó 3, esetleg 6 évre.

Kiküldési ár 500 K, bántópenz ennek 20 százaléka. Bérő a szerződés megkötése után a bérleti idő tartamaig egy korlátlan italmérés engedélyre jogot tarthat, mely engedély minden akadály nélkül a nagyméltóságu m. kir. pénzügyminiszter urnak 109646—1908. sz. engedélye alapján meg fog adni.

Kápolnásfalu, 1908. október 22-én.

Az előjáróság.

Both Lázár,
k. bíró.

Menyhárt János,
k. jegyző.